

T.C.
MERSİN VALİLİĞİ
İdare ve Denetim Müdürlüğü

DAĞITIMLI
16.05.2025

Sayı : E-65191134-249-162417
Konu : 5199 Sayılı Kanunun Uygulanması

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : İçişleri Bakanlığı(İller İdaresi Genel Müdürlüğü)'nın 02.05.2025 tarihli ve E-23635644-249-101313 sayılı yazısı.

İçişleri Bakanlığı (İller İdaresi Genel Müdürlüğü)'ndan alınan Bakanımız Sayın Ali YERLİKAYA imzalı ilgi yazıda; Ülkemizde uluslararası sözleşmelerle uyumlu olarak hayvanların korunması konusunda, önemli yasal düzenlemelerin hayata geçirildiği, bu çerçevede, son olarak 01/07/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda 2 Ağustos 2024 tarihinde yürürlüğe giren 7527 sayılı Kanun ile köklü ve kapsamlı değişiklikler yapıldığı; Kanun'un uygulanmasını düzenleyen “Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliği'nin” 13/12/2024 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdiği,

5442 sayılı İl İdaresi Kanunu uyarınca 5199 sayılı Kanun ve bu Kanun’un uygulanmasına ilişkin Yönetmelik ile konuyla ilgili diğer mevzuatın uygulanmasını sağlamak görev, yetki ve sorumluluğu genel olarak illerde valilere, ilçelerde ise kaymakamlara ait bulunduğu, tabiatıyla vali ve kaymakamların bu görev ve sorumlulukların gereklerini, emirleri altındaki il/ilçe tarım ve orman müdürlükleri, il doğa koruma ve milli parklar müdürlükleri ve diğer genel idare kuruluşlarının taşra teşkilatları vasıtasıyla yerine getirmekte oldukları,

Diğer yandan, 5199 sayılı Kanun ve uygulama yönetmeliği uyarınca “sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların toplatılması, kısırlaştırılması, aşılması, gerekli tıbbî bakımlarının yapılması ve işaretlenmesi, sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılması” görev ve sorumluluğunun, genel olarak, yerel yönetimlere bırakıldığı, bununla birlikte 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu uyarınca; merkezi idarenin Anayasanın 127 nci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca yerel yönetimler üzerinde sahip olduğu idari vesayet yetkisinin; taşrada, mevzuatta belirtilen usul ve esaslar dairesinde vali ve kaymakamlar vasıtasıyla kullanılmakta olduğu, bu itibarla vali ve kaymakamların, “yerel yönetimlerin hayvanları koruma mevzuatına ilişkin görevlerinin yerine getirilmesinin izlenmesi, denetlenmesi ve yönlendirilmesi” hususunda da görev ve sorumluluklarının bulunduğu belirtilerek yapılması gereken işlemler ve alınması gereken tedbirler belirlenmiştir.

Söz konusu Bakanlığımız talimatı gereğince;

1- 5199 sayılı Kanun'un 15 inci maddesiyle oluşturulan il hayvanları koruma kurulu, başkanlığında düzenli olarak toplanacak ve alınan kararların il çapında etkili biçimde uygulanmasına yönelik bir “**takip sistemi**” oluşturularak kurul toplantılarına ilçe kaymakamları bizzat katılacaktır.

a) 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’nun 9/D maddesi ve 5199 sayılı Kanun’un 17 nci maddesi hükümleri uyarınca 5199 sayılı Kanun hükümleri kapsamında yapılan uygulamaların yerinde izlenmesi, bu bağlamda

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: Ww7n8h-lyOgn5-SrsHeH-K8oTQ1-QPqOidFe Doğrulama Linki: <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-ebys>

özellikle il genelinde görev yapmak üzere “hayvan barınaklarının yapılıp yapılmadığının ve standartlarının, hijyen koşullarının, sağlık hizmetlerinin, personel kapasitelerinin, hayvan toplama ekiplerinin yeterliliğinin, yerel yönetimlerin bütçelerinden ayrılan payların harcanıp harcanmadığının” **tespiti ve denetlenmesi amacıyla Başkanlığında “İl İzleme ve Denetim Komisyonu”** kurulacaktır.

b) İl izleme ve denetim komisyonu en az ayda bir defa toplanacak olup, denetim sonuçları izleme ve denetim formuna işlenerek il hayvanları koruma kuruluna sunulacak ve bu sonuçlara göre gerekli karar ve önlemler alınacaktır.

c) İzleme ve denetim komisyonunun sekretarya hizmetleri; Valiliğimiz İdare ve Denetim Müdürlüğü tarafından yürütülecektir.

2- 5199 sayılı Kanun’un Ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyelerin sorumluluk alanlarında toplamış oldukları sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanları “en yakın hayvan bakımevine” teslim etmeleri gerekmektedir. Bu hayvanların teslim edileceği bakımevleri “mesafe, kapasite ve benzeri” kriterlere göre, gerektiğinde ilgili valiliklerle koordineli olarak il hayvanları koruma kurulunun kararıyla tespit edilecektir. Bu karar doğrultusunda; ilgili idareler arasında iş birliğine ilişkin esasları belirleyen bir protokol düzenlenecektir.

3- 5199 sayılı Kanun’un 16/b maddesi hükmü uyarınca İl hayvanları koruma kurulu “İl sınırları içinde hayvanların korunmasına ilişkin ve sahipsiz hayvanlardan kaynaklı sorunları belirleyip, sorunların çözüm tekliflerini içeren yıllık, beş yıllık ve on yıllık plan ve projeler yapmak, yıllık hedef raporları hazırlamak” ile yükümlü olduğundan, söz konusu çalışmalar ilgili kurumlar tarafından yapılıp il hayvanları koruma kuruluna sunulacak, il hayvanları koruma kurulu kararları doğrultusunda hareket edilecektir. İlgili kurumlar kurul kararlarını yerine getirmek için gerekli çalışmaları ivedilikle yapacaklardır.

4- Yerel yönetimlerin 5199 sayılı Kanun kapsamındaki görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmeleri amacıyla ihtiyaç duydukları, kamu idarelerine ait taşınmazlar ile devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin (orman arazileri ve benzeri) usulü dairesinde bu idarelere tahsisi için Valiliğimiz tarafından ilgili birimler arasında gerekli koordinasyon ve işbirliği sağlanacak, özellikle il genelindeki sahipsiz hayvan sayısı ile orantılı büyüklükte belirlenecek kamu taşınmazları ile devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin “hayvanların bakımı ve rehabilitasyonu” amacıyla kullanılmak üzere belediyeler ve kurulması halinde birliklere tahsis edilmesi için gerekli iş ve işlemler ivedilikle yerine getirilecektir.

5- Belediyelerce hayvan bakımevleri kurmak amacıyla başta kamu taşınmazlarının tahsisi olmak üzere yürütülen bürokratik iş ve işlemlerin gerektiğinde Valiliğimiz koordinasyonunda hızlandırılması sağlanacaktır.

6- Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliğinin 7/e maddesi hükmü kapsamında, Valiliğimiz koordinasyonunda, yerel yönetimler tarafından sahipsiz hayvanların beslenmesi amacıyla, resmi kurum yemekhanesi, otel, konut, lokanta, işyeri, fabrika ve benzeri yerlerin sahiplerinin uygun görmesi halinde işletmelerinde, konutlarında ve mutfaklarında oluşan hayvan beslemeye elverişli besin maddelerinin toplanması, bunların kamu idareleri (belediyeler veya birlikler) ve/veya sivil toplum kuruluşları tarafından hayvan yemine dönüştürülmesine yönelik tesislerin kurulması ve bu tesislerde üretilen yemlerin hayvan barınaklarında kullanılması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

7- Hayvan toplama ve barındırma faaliyetlerinin hızlı, verimli, etkili ve tutumlu bir şekilde yerine getirilmesi, oluşacak maliyetlerin en aza indirilmesi amacıyla 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu kapsamında birlik teşekkül ettirilmesi ile ilgili çalışmalar yürütülecektir.

8- 5199 sayılı Kanun gereği nüfusu yirmi beş binin altında olan belediyelerin “sahipsiz hayvan toplama ekibi kurma, bu ekiplerin ihtiyacı olan araç ve malzemelerin temini” gibi görevleri bulunduğu dikkate alınarak, bu hizmetlerin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla söz konusu belediyelerin bütçelerinde yeterli ödenek ayırmaları sağlanacaktır. Bu husus Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü tarafından takip edilecektir.

9- Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliğinin 15/d maddesi hükmü kapsamında, “sahipsiz hayvan toplama faaliyetlerinin uyuşturucu tüfek veya üfleme aparatıyla icrası veteriner hekim koordinasyonunu gerektirdiğinden,” teşkilatında yeteri kadar veteriner hekim bulunmayan belediyelerde söz konusu işleri yapmak üzere “hizmet alımı” yoluyla “özel veteriner hekimlik hizmetleri” temin

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: Ww7n8h-lyOgn5-SrsHeH-K8oTQ1-QPqOidFe Doğrulama Linki: <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-ebys>

edilebilecek, bunun yanı sıra toplama hizmetlerinin ifasında idarede görevli veteriner teknisyeni/teknikeri veya veteriner hekim eğitiminden geçmiş, toplama eğitimi sertifikasına sahip belediye personelinden yararlanabileceklerdir.

10- Hayvan bakımevlerinin kısırlaştırma kapasitelerinin yetersiz kaldığı durumlarda kısırlaştırma faaliyetlerinin, “**hizmet alımı**” yoluyla belirli standartlara sahip (ameliyatların kamera ile kayıt edilmesi, hangi merkezde kısırlaştırıldığına çipe işlenmesi ve benzeri) özel hayvan hastaneleri ve poliklinikleri marifetiyle veya veteriner fakültesi olan yerlerle bu idarelerle düzenlenecek protokollerle yerine getirilecektir.

11- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun 13’üncü maddesinde öngörülen ötanazi uygulamasının, Kanunda belirtilen şartların oluşması halinde, belediyeler tarafından bilimsel, etik ve hukuki ilkelere uygun şekilde yürütülmesi için gerekli tüm idari ve teknik tedbirler eksiksiz olarak alınacaktır.

Ötanazi uygulanması kararları veteriner hekim tarafından alınacak ve bu kararlar gerekçeli rapora bağlanacaktır. Bu maddenin uygulanmasında Bakanlar Kurulunun 28/08/2003 tarihli ve 2003/6168 sayılı Kararı ile onaylanan Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi hükümleri esas alınacaktır. Ötanazi kararları her altı ayda bir il hayvanları koruma kurulunun bilgisine sunulacaktır.

12- İlimizdeki sahipsiz hayvanların barınabilecekleri alanların artırılması amacıyla gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerin “**özel hayvan yaşamevi**” kurulmasının teşviki yönünde çalışmalar yürütülecektir.

13- 5199 sayılı Kanun’un uygulanmasına dair iş ve işlemlerin “İl Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü” tarafından yerine getirildiği hususu dikkate alınarak; bu müdürlüğün personel sayısının yetersiz olduğu hallerde 5442 sayılı Kanun’un 9/G maddesi uyarınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görevli veteriner hekim veya veteriner sağlık teknisyenlerinin **geçici olarak görevlendirilmeleri** sağlanacaktır.

14- Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliğinin 15/c maddesi hükmü kapsamında hayvan barınağı bulunmayan ilçe belediyeleri tarafından sahipsiz hayvanların geçici olarak barındırılacağı ve hayvanların temel ihtiyaçları ile sağlık hizmetlerini karşılayacak donanımına sahip “**ara hayvan toplama istasyonları**” kurularak toplanan hayvanların **haftada en az bir defa** olmak üzere hayvan barınaklarına transfer edilecek bu doğrultuda Valiliğimiz tarafından alınan kararlar ilgili idareler tarafından yürütülecektir.

15- “Sahipsiz hayvan sayısının çoğalmasının önemli bir nedeninin sahipli hayvan sayısının orantısız olarak artmasından kaynaklandığı” hususu göz önünde tutularak, 5199 sayılı Kanun’un 4/(1-k) maddesi uyarınca **sahipli hayvanların kısırlaştırılmasına** yönelik ihtiyaçların tespiti yapılarak kısırlaştırma işleminin etkin bir şekilde yerine getirilmesi amacıyla gezici kısırlaştırma araçları temin edilmesi gibi tedbirler alınacak ve bu konuya ilişkin denetimler artırılacaktır.

16- 5199 sayılı Kanun’da öngörülen idari para cezalarının caydırıcılığını arttırmak ve **bu cezaların etkili ve eksiksiz bir şekilde uygulanmasını** sağlamak amacıyla kaymakamlıklar tarafından gerekli tedbirler ivedilikle alınacak bu kapsamdaki denetimler arttırılacaktır.

17- Valiliğimiz ve kaymakamlıklar tarafından “hayvanlara yönelik her türlü kötü muamele, şiddet ve ihmal iddiaları ile sahipsiz hayvanlardan kaynaklanan iddiaları içeren **ihbar ve şikâyetler**” zaman kaybedilmeksizin titizlikle incelenecek; bu kapsamda, sorumluluğu tespit edilenler hakkında gerekli yasal işlemler tam ve zamanında uygulanacaktır. İl birimleri tarafından alınan ihbar ve şikâyetlere ilişkin yapılan işlemlerin birer örneği Valiliğimize (Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü), İlçe birimleri tarafından yapılan işlemlerin birer örneği kaymakamlığına gönderilecektir. İhbar ve şikâyetlere ilişkin yapılan işlemlerin birer örneği teftiş ve denetime esas olmak üzere Valiliğimiz (Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü) ve kaymakamlıklarında muhafaza edilecektir.

18- Sahipsiz hayvanlar ile ilgili ihbar ve şikâyetler için Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi’nin (CİMER) yanı sıra 112 acil çağrı hattı üzerinden de başvuru alındığı hususu dikkate alınarak konuya ilişkin farkındalığın artırılması amacıyla İl Hayvanları Koruma Kurulu kararı veya Valiliğimizin talimatı doğrultusunda **afiş, broşür ve benzeri tanıtıcı faaliyetlerin** yapılması sağlanacaktır.

19- Gerek özel kişilerin sahipli/sahipsiz hayvanları başıboş olarak alanlara terk etmeleri, gerekse yerel yönetimlerin sorumluluk alanlarında topladıkları sahipsiz hayvanları, diğer yerel yönetimlerin sorumluluk alanlarına bırakmalarını engelleyici nitelikteki **kolluk denetimleri arttırılacak**, aksi yönde davranışta

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: Ww7n8h-lyOgn5-SrsHeH-K8oTQ1-QPqOidFe Doğrulama Linki: <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-ebys>

bulunduğu tespit edilenler hakkında gerekli yasal işlemler ivedilikle uygulanacaktır.

20- Sahipsiz hayvanların sebebiyet verdiği her türlü yaralanma ve ölüm olaylarının vukuu halinde; ilçelerde kaymakamlar, gerektiğinde Valiliğimizce **re'sen araştırma** başlatılacak, araştırma sonucuna göre ilgililer hakkında gereken yasal işlemler eksiksiz olarak yerine getirilecektir. Bunun yanı sıra ilgili belediye tarafından sorumlu personel hakkında disiplin soruşturması yapılacaktır.

21- 5199 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanmasından ilgisine göre mülki idare amiri, büyükşehir belediye başkanı, ilçe belediye başkanlarının genel sorumluluğu bulunduğu cihetiyle Kanun'un bağlayıcı hükümlerinin yerine getirilmemesi ya da sahipsiz hayvanların yol açtığı her türlü yaralanma ve ölüm vakalarının vukuu halinde mezkûr idari makamların görevlerini ifada ihmal veya kusurlarının bulunup bulunmadığının tespiti maksadıyla **araştırma/ön inceleme** başlatılacaktır.

22- Teftiş ve denetimlerde "bu talimatta **belirtilen hususlara riayet edilip edilmediği**" özellikle incelenecek; konuya ilişkin tespit, eleştiri ve öneriler düzenlenecek raporlarda ayrı bir başlık altında belirtilecek, suç unsuru taşıyan bir husus tespit edildiği takdirde araştırma, ön inceleme ve/veya disiplin soruşturması onayı talep edilecektir.

23- İl Sağlık Müdürlüğü, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ve kolluk birimleri tarafından geçmiş yıllara ilişkin kuduz vakaları ve kuduz riskli temas vakaları incelenerek riskli bölgeler tespit edilecek, tespitler Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğüne bildirilecek, müdürlükçe yeni vakaların olmaması yönünde gerekli çalışmalar yürütülmek üzere Büyükşehir Belediye Başkanlığına ve ilgili ilçe belediye başkanlığına intikal ettirilecek, belediye başkanlıklarınca da gerekli çalışmalar yürütülecektir. Ayrıca konu hakkında yapılan çalışmalar ve alınması gereken tedbirler İl Hayvanları Koruma Kuruluna sunulacaktır. Bütün tedbirlere rağmen kuduz ve kuduz riskli temas vakası olması halinde Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğüne ve ilgili Kaymakamlığına ivedi olarak bildirilecektir.

24- İlimiz genelinde herhangi bir köpek saldırısı olması, hayvanlara işkence, eziyet, kötü muamele yapılması halinde sorumlular bir an önce tespit edilerek gerekli yasal işlemlere gecikmeksizin başlanılacak, görevde kusur ve ihmali bulunan kamu çalışanları hakkında gerekli işlemler yapılacaktır.

25- Sahipsiz hayvan toplama ekiplerinin sayıları artırılacak, bu ekiplerde görevli personellerin hayvanlara yaklaşma müdahale teknikleri eğitimi ve gerekli diğer eğitimleri almaları sağlanacaktır.

26- Belediyeler tarafından hayvan bakımevi ve doğal yaşam alanları oluşturulması ile ilgili çalışmalar süratle yürütülecek ve sonuçlandırılacaktır.

27- Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından sahipsiz hayvanların kısırlaştırılmasına yönelik faaliyetlerin artırılması bu hayvan popülasyonunun kontrolü açısından büyük önem arzettiğinden, çalışmalar bu hassasiyetle gerçekleştirilecektir.

28- Sahipsiz hayvanlarla ilgili yapılacak tüm çalışmalar sırasında 5199 sayılı Kanun ve diğer mevzuatın öngördüğü şekilde nitelikli personel, uygun standartta araç, gereç ve yöntem kullanılacak, görev tanımları detaylı belirlenerek ilgililere tebliğ edilecek, çalışmaların mevzuata uygun şekilde yapılması, takibi ve eksiksiz bir kayıt sistemi ile kayıt altına alınması sağlanacaktır.

29- Mahalli şartlar göz önünde bulundurularak gerekli diğer önlemler yetkili kurumlarca alınacak ve gerektiğinde İl Hayvanları Koruma Kuruluna ve Valiliğimize sunulacaktır.

Yukarıda belirtilen esaslar çerçevesinde konu hakkında toplumda mevcut hassasiyetler de dikkate alınarak Valiliğimiz ve Kaymakamlar koordinasyonunda tüm kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler ile ilgili paydaş kurum/kuruluşların sıralı/sorumlu amirlerince her türlü tedbirin alınması ve uygulamada herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi, gereğini yapmayanlar hakkında yasal işlemlerin yapılacağının bilinmesi hususunda;

Bilgi ve gereğini önemle rica ederim.

Atilla TOROS

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: Ww7n8h-lyOgn5-SrsHeH-K8oTQ1-QPqOidFe Doğrulama Linki: <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-ebys>

Ek: İlgı Yazı

Dağıtım:

Gereği:

Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlığına
13 İlçe Kaymakamlığına
Mersin İl Emniyet Müdürlüğüne
Mersin İl Jandarma Komutanlığına
13 İlçe Belediyesine
Mersin Orman Bölge Müdürlüğüne
Mersin  evre,  ehircilik ve İklim
Değişikliği İl Müdürlüğüne
Mersin İl Sağlık Müdürlüğüne
Mersin İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne
Mersin Doğa Koruma ve Milli Parklar  ube
Müdürlüğüne

Bilgi:

Mersin İl Milli Eđitim Müdürlüğüne
Mersin İl Müftülüđüne
Valilik Birimlerine

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: Ww7n8h-1yOgn5-SrsHeH-K8oTQ1-QPqOidFe Doğrulama Linki: <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-ebys>

Akkent Mahallesi Hüseyin Okan Merzeci Bulvarı No:662 33160 - Yenişehir / Mersin
Telefon No: (324)238 25 53 Faks No: (324)238 15 11
e-Posta: idaradenetim@mersin.gov.tr İnternet Adresi: <http://www.mersin.gov.tr>
Kep Adresi: icisleribakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Sabire TOPLU
Veri Hazırlama Ve Kont.  letmeni
Telefon No:

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
İller İdaresi Genel Müdürlüğü

Sayı : E-23635644-249-101313
Konu : 5199 Sayılı Kanun'un Uygulanması

02.05.2025

DAĞITIM YERLERİNE

Türkiye Cumhuriyeti, uluslararası sözleşmelerle uyumlu olarak hayvanların korunması konusunda, önemli yasal düzenlemeleri hayata geçirmiştir. Bu çerçevede, son olarak 01/07/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununda 2 Ağustos 2024 tarihinde yürürlüğe giren 7527 sayılı Kanun ile köklü ve kapsamlı değişiklikler yapılmış; Kanun'un uygulanmasını düzenleyen "Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliği" 13/12/2024 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5442 sayılı İl İdaresi Kanunu uyarınca "5199 sayılı Kanun ve bu Kanun'un uygulanmasına ilişkin Yönetmelik ile konuyla ilgili diğer mevzuatın uygulanmasını sağlamak" görev, yetki ve sorumluluğu genel olarak illerde valilere, ilçelerde ise kaymakamlara ait bulunmaktadır. Tabiatıyla vali ve kaymakamlar bu görev ve sorumlulukların gereklerini, emirleri altındaki il/ilçe tarım ve orman müdürlükleri, il doğa koruma ve milli parklar müdürlükleri ve diğer genel idare kuruluşlarının taşra teşkilatları vasıtasıyla yerine getirmektedirler.

Diğer yandan, 5199 sayılı Kanun ve uygulama yönetmeliği uyarınca "sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların toplatılması, kısırlaştırılması, aşılması, gerekli tıbbî bakımlarının yapılması ve işaretlenmesi, sahiplendirilinceye kadar hayvan bakımevlerinde barındırılması" görev ve sorumluluğu, genel olarak, yerel yönetimlere bırakılmıştır. Bununla birlikte, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu uyarınca; merkezi idarenin Anayasanın 127 nci maddesinin beşinci fıkrası uyarınca yerel yönetimler üzerinde sahip olduğu idari vesayet yetkisi; taşrada, mevzuatta belirtilen usul ve esaslar dairesinde vali ve kaymakamlar vasıtasıyla kullanılmaktadır. Bu itibarla, vali ve kaymakamların, "yerel yönetimlerin hayvanları koruma mevzuatına ilişkin görevlerinin yerine getirilmesinin izlenmesi, denetlenmesi ve yönlendirilmesi" hususunda da görev ve sorumlulukları bulunduğu açıktır.

Dolayısıyla, 5199 sayılı Kanun ve uygulama Yönetmeliğinin hayata geçirilmesinde en önemli görev ve sorumluluk yerel yönetimlerde olmakla birlikte mülki idare amirlerine, özellikle de valilere önemli görevler düşmektedir. 5199 sayılı Kanun'un amacına ve ruhuna uygun, etkili ve tavizsiz bir şekilde uygulanması için valilerin;

- Kanun ve ikincil mevzuatın uygulamasını bizzat takip etmeleri,
- Gerekli karar ve önlemleri zamanında alıp uygulanmasını temin ve takip etmeleri,
- İlgili genel idare ve yerel yönetim birimleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör temsilcileri ve diğer paydaşların koordinasyon ve iş birliği içinde çalışmasını sağlamaları,

- Kamuoyunun sürekli ve etkili olarak bilgilendirilmesi ile kamuoyundan gelecek önerilerin değerlendirilmesine yönelik bir iletişim stratejisi oluşturup uygulamaları, büyük önem taşımaktadır.

Bu doğrultuda, Bakanlığımızca valilikler tarafından aşağıdaki önlemlerin alınması ve düzenlemelerin

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: xdraIm-kUm8i6-uU+vUs-JN6p1N-tuSntAEx Doğrulama Linki: <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-ebys>

hayata geçirilmesi uygun görülmüştür.

1. 5199 sayılı Kanun'un 15 inci maddesiyle oluşturulan il hayvanları koruma kurulları bizzat vali başkanlığında düzenli olarak toplanacak ve alınan kararların il çapında etkili biçimde uygulanmasına yönelik bir **"takip sistemi"** oluşturularak kurul toplantılarına ilçe kaymakamlarının katılımı sağlanacaktır.

a) 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 9/D maddesi ve 5199 sayılı Kanun'un 17 nci maddesi hükümleri uyarınca 5199 sayılı Kanun hükümleri kapsamında yapılan uygulamaların yerinde izlenmesi, bu bağlamda özellikle il genelinde görev yapmak üzere "hayvan barınaklarının yapılıp yapılmadığının ve standartlarının, hijyen koşullarının, sağlık hizmetlerinin, personel kapasitelerinin, hayvan toplama ekiplerinin yeterliliğinin, yerel yönetimlerin bütçelerinden ayrılan payların harcanıp harcanmadığının" **tespiti ve denetlenmesi amacıyla** Valinin onayıyla;

Valinin başkanlığında bir veya gerektiğinde birden fazla **"İl İzleme ve Denetim Komisyonu"** kurulacaktır. Komisyon, Vali tarafından belirlenen ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılımı ile oluşturulacaktır.

b) İl izleme ve denetim komisyonu tarafından **ayda bir defadan az olmamak kaydıyla** yapılan denetim sonuçları izleme ve denetim formuna işlenerek il hayvanları koruma kurulunun bilgisine sunulacak ve Vali, bu sonuçlara göre gerekli karar ve önlemleri alacaktır.

c) İzleme ve denetim komisyonlarının sekretarya hizmetleri; **valiliklerde "idare ve denetim müdürlükleri"** tarafından yürütülecektir. Komisyonların faaliyetlerine ilişkin güncel verilere ait izleme ve denetim formu (Ek-1, Ek-2) her ayın 8'inde gpk.illeridaresi@icisleri.gov.tr mail adresine ve bilahare yazı ile İller İdaresi Genel Müdürlüğüne gönderilecek; Genel Müdürlük tarafından da bu formların birer örneği Tarım ve Orman Bakanlığına intikal ettirilecektir. Ayrıca konunun takibi amacıyla görevlendirilen amir/personel bilgilerine ait form (Ek-3) doldurularak anılan mail adresine gönderilecektir.

2- 5199 sayılı Kanun'un Ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca "hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyeler ile il özel idarelerinin" sorumluluk alanlarında toplamış oldukları sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanları "en yakın hayvan bakımevine" teslim etmeleri gerekmektedir. Bu hayvanların teslim edileceği bakımevleri "mesafe, kapasite ve benzeri" kriterlere göre, ilgili valiliklerle koordineli olarak il hayvanları koruma kurullarının kararıyla tespit edilecektir. Bu karar doğrultusunda; ilgili idareler arasında iş birliğine ilişkin esasları belirleyen bir **protokol** düzenlenecektir.

3- 5199 sayılı Kanun'un 16/b maddesi hükmü uyarınca İl hayvanları koruma kurulları "İl sınırları içinde hayvanların korunmasına ilişkin ve sahipsiz hayvanlardan kaynaklı sorunları belirleyip, sorunların çözüm tekliflerini içeren yıllık, beş yıllık ve on yıllık plan ve projeler yapmak, yıllık hedef raporları hazırlamak" ile yükümlü olduklarından, valilerce mezkûr **plan, proje ve raporların** ivedilikle düzenlenmesine ilişkin gerekli tedbirler alınacaktır.

4- Yerel yönetimlerin 5199 sayılı Kanun kapsamındaki görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmeleri amacıyla ihtiyaç duydukları, kamu idarelerine ait taşınmazlar ile devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin (orman arazileri ve benzeri) usulü dairesinde bu idarelere tahsisi için valiler tarafından ilgili birimler arasında gerekli koordinasyon ve işbirliği sağlanacak, özellikle il genelindeki sahipsiz hayvan sayısı ile orantılı büyüklükte belirlenecek kamu taşınmazları ile devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin "hayvanların bakımı ve rehabilitasyonu" amacıyla kullanılmak üzere **il özel idareleri, belediyeler ve birliklere tahsis edilmesi** için gerekli iş ve işlemler ivedilikle yerine getirilecektir.

5- Belediyelerce hayvan bakımevi kurmak amacıyla başta kamu taşınmazlarının tahsisi olmak üzere yürütülen bürokratik iş ve işlemlerin hızlandırılması için Valiliklerce gerekli tedbirler ivedilikle alınacaktır.

6- Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliğinin 7/e maddesi hükmü kapsamında, Valilerin koordinasyonunda, yerel yönetimler tarafından sahipsiz hayvanların beslenmesi amacıyla, resmi kurum yemekhanesi, otel, konut, lokanta, işyeri, fabrika ve benzeri yerlerin sahiplerinin uygun görmesi halinde işletmelerinde, konutlarında ve mutfaklarında oluşan hayvan beslemeye elverişli besin maddelerinin toplanması, bunların 'kamu idareleri (belediyeler, il özel idareleri veya birlikler) ve/veya sivil toplum kuruluşları' tarafından hayvan yemine dönüştürülmesine yönelik **tesislerin kurulması** ve bu tesislerde üretilen yemlerin hayvan barınaklarında kullanılması" için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

7- Hayvan toplama ve barındırma faaliyetlerinin hızlı, verimli, etkili ve tutumlu bir şekilde yerine

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: xdraIm-kUm8i6-uU+vUs-JN6p1N-tuSntAEx Doğrulama Linki: <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-ebys>

getirilmesi, oluşacak maliyetlerin en aza indirilmesi amacıyla 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu kapsamında **birlik teşekkül ettirilmesi** valiliklerce teşvik edilecektir.

8- 5199 sayılı Kanun gereği nüfusu yirmi beş binin altında olan belediyelerin “sahipsiz hayvan toplama ekibi kurma, bu ekiplerin ihtiyacı olan araç ve malzemelerin temini” gibi görevleri bulunduğu dikkate alınarak, bu hizmetlerin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla söz konusu belediyelerin **bütçelerinde yeterli ödenek ayırmaları** hususu valilikler tarafından takip edilecektir.

9- Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliğinin 15/d maddesi hükmü kapsamında, “sahipsiz hayvan toplama faaliyetlerinin uyuşturucu tüfek veya üfleme aparatıyla icrası veteriner hekim koordinasyonunu gerektirdiğinden,” teşkilatında yeteri kadar veteriner hekim bulunmayan belediyelerin söz konusu işleri yapmak üzere “**hizmet alımı**” yoluyla “**özel veteriner hekimlik hizmetleri**” temin edebilecekleri, bunun yanı sıra toplama hizmetlerinin ifasında idarede görevli veteriner teknisyeni/teknikeri veya veteriner hekim eğitiminden geçmiş, toplama eğitimi sertifikasına sahip belediye/il özel idaresi personelinin yararlanabilecekleri hususları valilikler tarafından ilgili idarelere bildirilecektir.

10- Hayvan bakımevlerinin kısırlaştırma kapasitelerinin yetersiz kaldığı durumlarda kısırlaştırma faaliyetlerinin, “**hizmet alımı**” yoluyla belirli standartlara sahip (ameliyatların kamera ile kayıt edilmesi, hangi merkezde kısırlaştırıldığına çipe işlenmesi ve benzeri) özel hayvan hastaneleri ve poliklinikleri marifetiyle veya veteriner fakültesi olan yerlerde bu idarelerle düzenlenecek protokollerle yerine getirilebileceği hususu valiliklerce yetkili idarelere hatırlatılacaktır.

11- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun 13’üncü maddesinde öngörülen ötanazi uygulamasının, Kanunda belirtilen şartların oluşması halinde, belediyeler tarafından bilimsel, etik ve hukuki ilkelere uygun şekilde yürütülmesi için gerekli tüm idari ve teknik tedbirler eksiksiz olarak alınacaktır.

Ötanazi uygulanması kararları veteriner hekim tarafından alınacak ve bu kararlar gerekçeli rapora bağlanacaktır. Bu maddenin uygulanmasında Bakanlar Kurulunun 28/08/2003 tarihli ve 2003/6168 sayılı Kararı ile onaylanan Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi hükümleri esas alınacaktır. Ötanazi kararları her altı ayda bir il hayvanları koruma kurulunun bilgisine sunulacaktır.

12- Valiliklerce, illerdeki sahipsiz hayvanların barınabilecekleri alanların artırılması amacıyla gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerince “**özel hayvan yaşamevi**” kurulmasının teşvik edilmesine ve desteklenmesine yönelik tedbirler alınacaktır.

13- İllerde 5199 sayılı Kanun’un uygulanmasına dair iş ve işlemlerin “il doğa koruma ve milli parklar müdürlükleri” tarafından yerine getirildiği hususu dikkate alınarak; bu müdürlüklerin personel sayısının yetersiz olduğu hallerde 5442 sayılı Kanun’un 9/G maddesi uyarınca valiler tarafından ildeki diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görevli veteriner hekim veya veteriner sağlık teknisyenlerinin **geçici olarak görevlendirilmeleri** sağlanacaktır.

14- Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliğinin 15/c maddesi hükmü kapsamında hayvan barınağı bulunmayan ilçe ve belde belediyeleri tarafından sahipsiz hayvanların geçici olarak barındırılacağı ve hayvanların temel ihtiyaçları ile sağlık hizmetlerini karşılayacak donanımına sahip “**ara hayvan toplama istasyonlarının**” kurularak toplanan hayvanların **haftada en az bir defa** olmak üzere hayvan barınaklarına transfer edilmesi sağlanacak ve bu doğrultuda valilikler tarafından alınan kararlar yetkili idarelerle koordinasyon içerisinde yürütülecektir.

15- “Sahipsiz hayvan sayısının çoğalmasının önemli bir nedeninin sahipli hayvan sayısının orantısız olarak artmasından kaynaklandığı” hususu göz önünde tutularak, 5199 sayılı Kanun’un 4/(1-k) maddesi uyarınca valilikler tarafından **sahipli hayvanların kısırlaştırılmasına** yönelik ihtiyaçların tespiti yapılarak kısırlaştırma işleminin etkin bir şekilde yerine getirilmesi amacıyla gezici kısırlaştırma araçları temin edilmesi gibi tedbirler alınacak ve bu konuya ilişkin denetimler artırılacaktır.

16- 5199 sayılı Kanun’da öngörülen idari para cezalarının caydırıcılığını arttırmak ve bu **cezaların etkili ve eksiksiz bir şekilde uygulanmasını** sağlamak amacıyla valilikler ve kaymakamlıklar tarafından gerekli tedbirler ivedilikle alınacak ve bu kapsamdaki denetimler artırılacaktır.

17- Valilikler ve kaymakamlıklar tarafından “hayvanlara yönelik her türlü kötü muamele, şiddet ve ihmal iddiaları ile sahipsiz hayvanlardan kaynaklanan iddiaları içeren **ihbar ve şikâyetler**” zaman kaybedilmeksizin titizlikle incelenecek; bu kapsamda, sorumluluğu tespit edilenler hakkında gerekli yasal

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: xdraIm-kUm8i6-uU+vUs-JN6p1N-tuSntAEx Doğrulama Linki: <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-ebys>

işlemler tam ve zamanında uygulanacaktır. İhbar ve şikâyetlere ilişkin yapılan işlemlerin bir örneği, teftiş ve denetime esas olmak üzere valilik ve kaymakamlıklarda muhafaza edilecektir.

18- Sahipsiz hayvanlar ile ilgili ihbar ve şikâyetler için Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi'nin (CİMER) yanı sıra 112 acil çağrı hattı üzerinden de başvuru alındığı hususu dikkate alınarak konuya ilişkin farkındalığın artırılması amacıyla valilikler tarafından **afiş, broşür ve benzeri tanıtıcı faaliyetler** yapılacaktır.

19- Gerek özel kişilerin sahipli/sahipsiz hayvanları başıboş olarak alanlara terk etmeleri gerekse yerel yönetimlerin sorumluluk alanlarında topladıkları sahipsiz hayvanları, diğer yerel yönetimlerin sorumluluk alanlarına bırakmalarını engelleyici nitelikteki **kolluk denetimleri arttırılacak**, aksi yönde davranışta bulunduğu tespit edilenler hakkında gerekli yasal işlemler ivedilikle uygulanacaktır.

20- Sahipsiz hayvanların sebebiyet verdiği her türlü yaralanma ve ölüm olaylarının vukuu halinde; illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından gecikmeksizin **re'sen araştırma** başlatılacak, araştırma sonucuna göre ilgililer hakkında gereken yasal işlemler eksiksiz olarak yerine getirilecektir. Bunun yanı sıra ilgili belediye veya il özel idaresi tarafından sorumlu personel hakkında disiplin soruşturması yapılacaktır.

21- 5199 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanmasından ilgisine göre mülki idare amiri, büyükşehir belediye başkanı, il, ilçe ve belde belediye başkanlarının genel sorumluluğu bulunduğu cihetiyle Kanun'un bağlayıcı hükümlerinin yerine getirilmemesi ya da sahipsiz hayvanların yol açtığı her türlü yaralanma ve ölüm vakalarının vukuu halinde mezkûr idari makamların görevlerini ifada ihmal veya kusurlarının bulunup bulunmadığının tespiti maksadıyla **araştırma/ön inceleme** başlatılacaktır.

22- Teftişlerde "bu talimatta **belirtilen hususlara riayet edilip edilmediği**" özellikle incelenecek; konuya ilişkin tespit, eleştiri ve öneriler düzenlenecek raporlarda ayrı bir başlık altında belirtilecek, suç unsuru taşıyan bir husus tespit edildiği takdirde araştırma, ön inceleme ve/veya disiplin soruşturması onayı talep edilecektir.

23- Mahalli şartları göz önünde bulundurularak diğer önlem ve uygulamalar valiliklerce takdir ve ifa edilecektir.

Yukarıda belirtilen esaslar çerçevesinde Valiler/Kaymakamlar koordinasyonunda tüm kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler ile ilgili paydaş kurum/kuruluşların sıralı/sorumlu amirlerince her türlü tedbirin alınması ve uygulamada herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi hususunda;

Bilgilerini ve gereğini önemle arz ve rica ederim.

Ali YERLİKAYA
Bakan

Ek:

1- EK-1-2 İzleme ve Denetim Formu (1 Sayfa)

2- EK-3 İrtibat Bilgi Formu (1 Sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

81 İl Valiliğine
Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığına
Jandarma Genel Komutanlığına
Emniyet Genel Müdürlüğüne

Bilgi:

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği
Bakanlığına
Hazine ve Maliye Bakanlığına
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel
Müdürlüğüne

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: xdraIm-kUm8i6-uU+vUs-JN6p1N-tuSntAEx Doğrulama Linki: <https://www.turkiye.gov.tr/icisleri-ebys>

